

Remiss av betänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)

Linköpings universitet har fått möjligheten att svara på remiss av slutbetänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78).

Inledning

Linköpings universitet (LiU) vill liksom i vårt yttrande gällande SOU 2018:3, lyfta fram det gedigna arbete som genomförts i Internationaliseringsutredningen, ett arbete som även inför detta slutbetänkande skett i samarbete med berörda inom sektorn och som har bedrivits med stor öppenhet och lyhördhet inför sektorns syn på internationaliseringsområdet. Det omsorgsfullt genomförda arbetet har resulterat i ett förslag som vittnar om en god kunskap om områdets utmaningar och möjligheter.

LiU ser generellt positivt på det övergripande målet att stärka Sverige som kunskapsnation, men ser möjligen att Europas roll och internationaliseringen av forskningen hade kunnat beaktas något tydligare i utredningen. Vi vill på samma sätt som i vårt yttrande till SOU 2018:3, poängtera att vi ställer oss mycket positiva till de förslag från utredaren innebär att främja, snarare än att styra, vilket LiU särskilt vill poängtera är en nödvändighet för att lärosätenas internationaliseringsarbete ska resultera i önskvärd höjning av kvaliteten i forskningen och utbildningen. Lärosätenas eget ansvar och handlingsfrihet är en nödvändig förutsättning för en fortsatt positiv utveckling av internationaliseringsarbetet.

Nedan redovisas LiU:s synpunkter på valda delar inom slutbetänkandet. De förslag som här kommenteras är de som LiU antingen vill lyfta fram som särskilt positiva och/eller angelägna eller där LiU har invändningar.

En utvecklad utlandsorganisation

LiU ställer sig försiktigt positivt till förslaget om en utvecklad utlandsorganisation i sin helhet och stöder förslaget om en pilotverksamhet som utvärderas efter fem år.

Ett utökat ansvar till SI

LiU stöder såväl förslaget att utöka SI:s uppdrag att främja och marknadsföra Sverige som studienation som förslaget att ge SI ett nytt uppdrag att informera om Sverige som kunskapsnation. LiU vill dock poängtera vikten av att lärosätena även fortsättningsvis involveras i SI:s planering.

Ett program för svenska forsknings- och utbildningsambassadörer skapas

LiU ställer sig positivt till förslaget att ett program för svenska forsknings- och utbildningsambassadörer skapas inom SI i samarbete med SUHF, men menar samtidigt att målet med verksamheten kunde förtydligas.

Pilotprojekt för postdok-anställningar inom humaniora där personerna samtidigt tjänstgör som lektorer i svenska utomlands

LiU avstyrker förslaget med hänvisning till att undervisningsuppdrag självklart bör vara kopplade till utbildningsbakgrund och kompetens.

Inkludera lärosätena i befintliga Team Sweden-grupperingar samt skapa ett nytt "Team Sweden Kunskap"

LiU ställer sig försiktigt positivt till förslaget, men menar att det kan komma att bli problematiskt att säkerställa en bred representation bland lärosätena.

Inrättande av en plattform för internationalisering

LiU ser positivt på förslaget att SI, UKÄ, UHR, VR och Vinnova ges i uppdrag att inrätta en plattform för internationalisering, men vill poängtera vikten av lärosätenas inflytande över plattformen. Lärosätena bör få en större representation i styrgruppen än den av utredningen föreslagna.

UHR och UKÄ får i uppdrag att utveckla sammanhållen statistik gällande studieavgiftsskyldiga studenter

LiU stöder förslaget.

Ett gemensamt webbaserat gränssnitt för ansökan, stipendier och uppehållstillstånd skapas

LiU ser positivt på förslaget att ett gemensamt webbaserat gränssnitt för ansökan, stipendier och uppehållstillstånd skapas, även om det sannolikt kommer att vara relativt svårt att realisera.

Lärosätena och UHR vidtar åtgärder för att minska antalet obehöriga studieavgiftsskyldiga studenter

LiU menar att det enda sätt att uppnå en minskning av antalet obehöriga studieavgiftsskyldiga studenter är att tillhandahålla tydligare information till sökande. Bland annat skulle troligtvis positiva resultat kunna nås om studenterna informerades om vilka av deras dokument som är uppladdade i ansökningsdatabasen. Med andra ord är det i själva ansökningsprocessen förbättringar kan göras. I övrigt måste givetvis gällande regelverk följas. Saknas dokumenterad efterfrågad kompetens hos studenten är studenten obehörig.

Förkorta ansöknings- och handläggningstider

LiU föreslår i stället för att ytterligare förkorta ansöknings- och handläggningstider för studier att, i syfte att ge möjlighet för studieavgiftsskyldiga studenter att erhålla ett tidigare besked om uppehållstillstånd, det datum då den studieavgiftsskyldige studentens ansökan om uppehållstillstånd tidigast behandlas av Migrationsverket tidigareläggs jämfört med idag tidigast tre månader före planerad inresa i Sverige.

Ökat ansvar till lärosätena för utländska studenters kontakt med arbetslivet och det omgivande samhället

LiU ser positivt på ökade kontakter för utländska studenter med arbetslivet och det omgivande samhället, men menar att uppgiften att öka dessa kontakter inte låter sig göras av lärosätena på egen hand och poängterar särskilt att innehållet i utbildningen bör vara en fråga för lärosätena.

Utlänningsförordningen förändras så att lärosätena kan certifieras för att bedöma utlänningars studieavsikt

LiU ställer sig tveksamt till förslaget att uppgiften att bedöma studieavgift förs över från Migrationsverket till lärosätena utan att erforderlig resurstilldelning tillförs.

Uppgifter från studieregister ska kunna överföras automatiskt från lärosätena till Migrationsverket

LiU stöder förslaget.

Lärosätena säkerställer rutiner för att informera Migrationsverket om studieavbrott

LiU stöder inte förslaget, framför allt med hänvisning till att det är studenten själv som anmäler studieavbrott.

Förbättra villkoren för utländska doktorander som gör del av sin utbildning i Sverige att få uppehållstillstånd

LiU stöder förslaget.

Anmälningavgiften stannar på 900 kr

LiU stöder förslaget.

Över- eller underskott på anmälningavgifterna förfogas av UHR

LiU avstyrker förslaget framför allt med hänvisning till att UHR endast av effektiviseringsskäl samordnar ansökningsprocessen och gör detta på uppdrag av lärosätena.

Universitet och högskolor fastställer principer för full kostnadstäckning

LiU stöder förslaget.

Universitet och högskolor redovisar tydligt vad som ingår i studieavgiften

LiU stöder förslaget.

Tidpunkten för avgiftsskyldighet förtydligas till att gälla från utbildningens start

LiU stöder förslaget.

Villkor för återbetalning av studieavgift förtydligas

LiU stöder förslaget.

Bestämmelse om avstängning vid utebliven betalning hävs och ersätts av att studenten ej tillåts registrera sig på den kurs som betalningen avser

LiU ser positivt på förslaget, men menar att den föreslagna överklaganderätten bör utredas vidare. LiU ser också att förslaget kan komma att leda till att flera beslut kan behöva tas, då studieavgiften för en termin ofta omfattar flera kurser.

De medel till stipendier som universitet och högskolor förfogar över fördubblas och öppnas upp för att även kunna täcka levnadsomkostnader

LiU välkomnar förslaget.

Ett nytt "Flagskeppsstipendieprogram" samt ett stipendieprogram för bilaterala nationella samarbeten införs

LiU välkomnar utökade medel för stipendier, men ser en problematik i alltför många stipendieprogram. Det vore att föredra att dessa föreslagna medel för stipendier i stället adderas till de medel som universitet och högskolor själva förfogar över.

Lärosätena ges möjlighet att nyttja 0,3% av anslaget till nedsättning av studieavgifter

LiU avstyrker förslaget med hänvisning till den principiella problematiken i att öppna upp för att använda anslagsmedel till annat syfte än det avsedda.

Avdragsrätt för donationer till stipendier

LiU stöder förslaget.

Utvidgning av stipendier till studenter från biståndsländer

LiU stöder förslaget.

Ökat inflytande till studenter vid svenska lärosäten

LiU välkomnar förslaget, även om kravet på användande av svenska i vissa sammanhang måste beaktas.

Förtydligad studentstatus

LiU ser det som både positivt och viktigt att statusen för de båda grupperna utbytesstudenter och studenter inom beställd utbildning förtydligas. Dock ser LiU en utmaning i att utredningen föreslår att begreppet student utvidgas, i förening med en bestämmelse om registrering införs, i högskoleförordningen. Således gäller bestämmelsen om registrering samtliga studenter vid de lärosäten som omfattas av förordningen. Införandet av en sådan bestämmelse ger en påverkan långt utanför de grupper som ligger inom ramen för utredningens fokus, dvs utbytesstudenter och studenter inom beställd utbildning. När beslutet om registrering också föreslås göras överklagningsbart, uppstår också ett än större behov av en djupare konsekvensanalys än vad som framgår av nuvarande utredning.

Beställd utbildning regleras i högskoleförordningen

LiU stöder förslaget.

Uppdragsutbildning får bedrivas åt utländska, icke-offentliga organisationer av biståndsskäl

LiU stöder förslaget.